

UCHWAŁA RADY MINISTRÓW

z dnia 17 kwietnia 1950 r.

w sprawie zasad organizacji finansowej i systemu finansowego przedsiębiorstw państwowych, objętych budżetem centralnym.

I. Zakres mocy obowiązującej uchwały.

§ 1. Uchwała niniejsza dotyczy przedsiębiorstw państwowych i państwowo-spółdzielczych oraz central spółdzielczo-państwowych.

§ 2. Przepisy szczegółowe ustala w jakim zakresie uchwała niniejsza dotyczyć będzie przedsiębiorstw, zorganizowanych w formie spółek prawa handlowego z udziałem Skarbu Państwa lub przedsiębiorstw państwowych oraz przedsiębiorstw pod zarządem państwowym.

§ 3. Uchwała niniejsza nie dotyczy przedsiębiorstw, objętych budżetami terenowymi.

§ 4. Przedsiębiorstwa dzielą się na:

- a) przedsiębiorstwa budżetowe,
- b) przedsiębiorstwa na rozrachunku gospodarczym.

II. Przedsiębiorstwa budżetowe.

§ 5. Do przedsiębiorstw budżetowych zaliczone będą na podstawie przepisów szczegółowych przedsiębiorstwa, których charakter działalności uzasadnia uniezależnienie ich wydatków od dochodów (własnych).

§ 6. Dochody i wydatki przedsiębiorstw budżetowych objęte są budżetem Państwa.

§ 7. W ustalonym w przepisach szczegółowych trybie — mogą być dochody przedsiębiorstw budżetowych uznane za pozabudżetowe środki specjalne. W tym wypadku podlegają one wpłacie na specjalny rachunek bankowy i wydatkowaniu z tego rachunku na podstawie zatwierdzonego preliminarza budżetowego.

§ 8. Zakłady pomocnicze przedsiębiorstw budżetowych mogą być prowadzone na zasadzie rozrachunku gospo-

darczego zgodnie z przepisami rozdziału III uchwały, bądź też dochody ich uznane za pozabudżetowe środki specjalne, a wydatki czynione w trybie, ustalonym w § 7.

§ 9. Budżetem Państwa objęte są również (przy zastosowaniu przepisów § 7 i 8) dochody i wydatki:

a) jednostek organizacyjnych wykonujących wyłącznie funkcje kierownictwa, koordynacji, kontroli i nadzoru w stosunku do podległych im przedsiębiorstw lub zakładów działających na pełnym rozrachunku gospodarczym z wyjątkiem jednostek organizacyjnych, o których mowa w § 10.

b) central (biur) zaopatrzenia z tym, że podległe im składki zostaną zorganizowane na zasadzie pełnego wewnętrzznego rozrachunku gospodarczego,

c) centralnych laboratoriów i biur konstrukcyjnych niezależnie od zasady odpłatności ich świadczeń — jeżeli charakter ich działalności uzasadnia uniezależnienie ich wydatków od dochodów (własnych),

d) przedsiębiorstw lub zakładów nieczynnych, jeżeli wydatki na ich zabezpieczenie i utrzymanie nie mogą być pokryte ze źródeł pozabudżetowych.

§ 10. Jednostki organizacyjne wykonujące wyłącznie funkcje kierownictwa, koordynacji, kontroli i nadzoru w stosunku do podległych im przedsiębiorstw lub zakładów działających na pełnym rozrachunku gospodarczym — podlegające jednostkom organizacyjnym, o których mowa w § 9 lit. a), utrzymywane są z narzutu na koszty własne podległych im przedsiębiorstw lub zakładów (np. Zjednoczenia podległe Centralnym Zarządom).

III. Przedsiębiorstwa na rozrachunku gospodarczym.

§ 11. Przedsiębiorstwa działające na zasadzie pełnego rozrachunku gospodarczego:

a) korzystają w wykonaniu zadań wynikających z planów gospodarczych z pełnej operatywnej samodzielności.

b) wchodzi w wykonaniu tych zadań w stosunki umowne z innymi przedsiębiorstwami i organizacjami,

c) prowadzą pełną rachunkowość, sporządzając pełny samodzielny bilans i rachunek wyników,

d) posiadają samodzielne rachunki w banku finansującym ich działalność eksploatacyjną,

e) korzystają bezpośrednio ze środków planu inwestycyjnego,

f) rozliczają się bezpośrednio z budżetem Państwa,
g) korzystają z innych uprawnień, przewidzianych w przepisach szczegółowych.

§ 12. Jeżeli przedsiębiorstwo ma charakter wielozakładowy, poszczególne objęte nim zakłady działają na zasadzie wewnętrznego pełnego lub ograniczonego rozrachunku gospodarczego.

Wydziały lub oddziały przedsiębiorstw lub zakładów zarówno podstawowe jak i pomocnicze oraz pozazakładowe winny sukcesywnie przechodzić na ograniczony wewnętrzny rozrachunek gospodarczy.

§ 13. Zakłady działające na wewnętrznym pełnym rozrachunku gospodarczym prowadzą gospodarkę finansową na takich samych zasadach jak przedsiębiorstwa (§ 11).

Zakłady oraz wydziały względnie oddziały przedsiębiorstw i zakładów działające na wewnętrznym ograniczonym rozrachunku gospodarczym nie korzystają na podstawie przepisów szczegółowych z niektórych lub wszystkich uprawnień, wymienionych w § 11.

§ 14. Koszty utrzymania zarządów przedsiębiorstw oraz zakładów objęte będą preliminarem budżetowym, podlegającym zatwierdzeniu w ramach planów finansowych przedsiębiorstw — w trybie ustalonym w przepisach szczegółowych.

§ 15. Przepisy szczegółowe, ustalające organizację finansową oraz system finansowy przedsiębiorstw na rozrachunku gospodarczym poszczególnych gałęzi gospodarki narodowej, uwzględniają:

a) w odniesieniu do przedsiębiorstw przemysłowych — sukcesywne przekształcanie przedsiębiorstw wielozakładowych w przedsiębiorstwa jednozakładowe (z wyjątkiem zakładów, położonych w niewielkiej odległości, które łącznie stanowią mogą jedno przedsiębiorstwo);

b) w odniesieniu do przedsiębiorstw handlowych — organizację na pełnym wewnętrznym rozrachunku gospodarczym biur branżowych, branżowo-terenowych lub terenowych (stanowiących zakłady, których wydziałami są poszczególne składnice, hurtownie względnie sklepy detaliczne) bądź poszczególnych składnic, hurtowni względnie sklepów detalicznych (jako zakładów);

c) w odniesieniu do central (biur) zaopatrzenia — zorganizowanie gospodarki podległych im składów na zasadzie pełnego wewnętrznego rozrachunku gospodarczego;

d) objęcie gospodarki finansowej działów zbytu lub zaopatrzenia centralnych zarządów względnie jednostek równorzędnych niezorganizowanych w samodzielne centrale lub biura budżetem tej jednostki organizacyjnej, w ramach której one działają. To samo dotyczy działów branżowych, branżowo-terenowych i terenowych przedsiębiorstw handlowych (jeżeli podległe im składnice, hurtownie względnie sklepy detaliczne działają jako zakłady na pełnym wewnętrznym rozrachunku gospodarczym) oraz delegatur i ekspozytur;

e) sukcesywne organizowanie działów inwestycyjnych przedsiębiorstw na zasadzie pełnego wewnętrznego rozrachunku gospodarczego.

IV. System cen, marż, dopłat i ryczałtów.

§ 16. Do podstawowych rodzajów cen należą: cenę zbytu, skupu, składowe, hurtowe, detaliczne, usług, importowe, eksportowe i planowo-rozliczeniowe.

Ceny zbytu, skupu, składowe, hurtowe, detaliczne i usług winny być w zasadzie objęte cennikami względnie taryfami państwowymi.

§ 17. Cenami zbytu są ceny sprzedażne przedsiębiorstw wytwórczych, przedsiębiorstw skupu i przedsiębiorstw importowych.

Ceny zbytu na towary produkowane przez przedsiębiorstwa wytwórcze obejmują w zasadzie koszt własny wytworzenia i zbytu wraz z podatkiem obrotowym oraz zysk przedsiębiorstwa wytwórczego.

Ceny zbytu na towary pochodzące ze skupu lub importu obejmują cenę zakupu, koszty handlowe oraz zysk przedsiębiorstw skupu względnie importowych z doliczeniem lub odliczeniem ewentualnych różnic wyrównawczych.

§ 18. Ceny skupu są cenami, po których przedsiębiorstwa skupu zakupują płody rolniczo-hodowlane i pokrewne, surowce oraz odpadki użytkowe.

§ 19. Ceny składowe są cenami sprzedaży towarów przez składnice przedsiębiorstw handlowych, ceny hurtowe — cenami sprzedaży towarów przez przedsiębiorstwa handlu hurtowego (hurtownie); ceny detaliczne — cenami sprzedaży towarów przez przedsiębiorstwa handlu detalicznego (sklepy detaliczne).

§ 20. Ceny usług obejmują w zasadzie koszt własny ich wytworzenia wraz z podatkiem z operacji nietowarowych oraz zysk przedsiębiorstw usługowych.

§ 21. Ceny importowe są cenami zakupu towarów w walucie zagranicznej franco granica lub cif port polski, przeliczonymi na złote po obowiązującej stawce przeleczeniowej dla dewiz. Jeżeli na podstawie warunków umowy z dostawcą zagranicznym koszty franco lub cif opłaca przedsiębiorstwo importowe — koszty te dodaje się (w zasadzie w formie ryczałtu, w procencie od ceny importowej) do przeliczonej ceny zakupu.

§ 22. Ceny eksportowe (na eksport) są cenami sprzedaży towarów w walucie zagranicznej franco granica lub cif port, przeliczonymi na złote po obowiązującej stawce przeliczeniowej dla dewiz. Jeżeli na podstawie warunków umowy z odbiorcą zagranicznym koszty od polskiej granicy lub portu opłaca przedsiębiorstwo eksportowe, wówczas dla ustalenia ceny eksportowej, koszty te odlicza się (w zasadzie w formie ryczałtu w procencie od ceny eksportowej) od przeliczonej ceny sprzedaży.

§ 23. Ceny planowo-rozliczeniowe na towary i usługi stanowią podstawę do rozliczania różnic cen w systemie wyrównawczym. Ustalenie tych cen następuje w przypadkach, przewidzianych w przepisach szczegółowych, na podstawie planowego kosztu własnego przedsiębiorstwa produkcyjnego lub grupy przedsiębiorstw z doliczeniem planowego zysku.

§ 24. Marże handlowe obejmują łączne koszty obrotu towarowego oraz zysk przedsiębiorstw handlowych wszystkich szczebli obrotu.

Ustalenie marż handlowych na poszczególne rodzaje towarów następuje na podstawie przepisów szczegółowych bądź:

a) w postaci narzutu na cenę zbytu (w procentach od ceny zbytu), bądź

b) w postaci rabatu od ceny detalicznej (w procentach od ceny detalicznej), bądź

c) w postaci stawki doliczanej do ceny zbytu lub odliczanej od ceny detalicznej.

Ustalona w powyższy sposób łączna marża handlowa względnie jej część służy na pokrycie kosztów obrotu handlowego oraz zysku składnic przedsiębiorstw handlowych (marża składowa), handlu hurtowego (marża hurtowa), handlu detalicznego (marża detaliczna).

Przepisy szczegółowe ustala zasady kalkulacji łącznej marży handlowej oraz marż składowych, hurtowych i detalicznych.

§ 25. Ryczałty służą na pokrycie kosztów oraz zysku przedsiębiorstw skupu (ryczałt skupu), eksportowych (ryczałt eksportu) i importowych (ryczałt importu).

Ryczałt skupu ustala się w procentach od ceny zbytu, ryczałt eksportu od ceny eksportowej, ryczałt importu od ceny zbytu.

§ 26. W przypadkach, przewidzianych w przepisach szczegółowych, mogą być do cen detalicznych objętych cennikami państwowymi doliczane dopłaty na pokrycie kosztów transportu, związanych z lokalnymi warunkami dostawy towarów.

V. Rozliczenia.

§ 27. Przedsiębiorstwa wytwórcze, skupu i importowe sprzedają towary bezpośrednio odbiorcom po cenach zbytu na podstawie ustalonej:

a) listy uprawnionych do bezpośredniego zakupu od przedsiębiorstw wytwórczych, względnie

b) ilości towarów, których zakup bezpośrednio od przedsiębiorstw wytwórczych jest dopuszczalny.

§ 28. Składnice przedsiębiorstw handlowych, składy central (działów zaopatrzenia), przedsiębiorstwa handlu hurtowego (hurtownie) i detalicznego (sklepy detaliczne) zakupują towary od przedsiębiorstw wytwórczych, skupu i importowych po cenach zbytu, od innych przedsiębiorstw po cenach zbytu, powiększonych o część marży handlowej, przypadającej na rzecz sprzedawcy z uwzględnieniem przepisu § 30.

§ 29. Składnice przedsiębiorstw handlowych sprzedają towary bezpośrednio odbiorcom po cenach składowych, przedsiębiorstwa handlu hurtowego (hurtownie) po cenach hurtowych na podstawie ustalonej:

a) listy odbiorców, uprawnionych do bezpośredniego zakupu od składnic względnie hurtowni,

b) ilości towarów, których zakup bezpośrednio od składnic względnie hurtowni jest dopuszczalny.

Składy central (działów) zaopatrzenia sprzedają towary po cenach hurtowych.

Przedsiębiorstwa handlu detalicznego (sklepy detaliczne) sprzedają towary po cenach detalicznych.

§ 30. Przy sprzedaży towarów przez przedsiębiorstwa handlu hurtowego (hurtownie) dalszym dystrybutorom hurtowym marża hurtowa podlega na podstawie przepisów szczegółowych odpowiedniemu podziałowi pomiędzy sprzedawcę i nabywcę.

§ 31. Przepisy szczegółowe ustalają wypadki, w których dopuszczalną będzie sprzedaż towarów przez przedsiębiorstwa wytwórcze, skupu, importowe oraz składnice po cenach hurtowych względnie detalicznych oraz przez hurtownie po cenach detalicznych.

§ 32. Przedsiębiorstwa eksportowe zakupują towary w zasadzie po cenach zbytu — sprzedaż następuje po cenie eksportowej.

Przedsiębiorstwa importowe zakupują towary po cenach importowych — sprzedaż następuje po cenach zbytu.

§ 33. Należność za dostarczone towary lub świadczone usługi dostawcy otrzymują bezpośrednio od odbiorców (w zasadzie drogą inkasa bankowego) chyba, że przepisy szczególne stanowią inaczej.

§ 34. Zużycie półfabrykatów, wytworzonych przez dane przedsiębiorstwo, a nie objętych listą typowych półfabrykatów — podlega zaliczeniu do dalszych faz produkcji po koszcie własnym.

Zużycie typowych półfabrykatów podlega zaliczeniu do dalszych faz produkcji po cenach zbytu.

Sprzedaż półfabrykatów innym przedsiębiorstwom następuje po cenach zbytu.

Zużycie własne wyrobów gotowych na cele ogólnozakładowe, pozazakładowe i roboty kapitalne podlega zaliczeniu po cenach zbytu.

VI. Podatek obrotowy i podatek z operacji nietowarowych.

§ 35. Przedsiębiorstwa opłacają od sprzedaży wyprodukowanych towarów podatek obrotowy, od świadczonych usług — podatek z nietowarowych operacji.

§ 36. Poprzez podatek obrotowy i podatek z operacji nietowarowych regulowana będzie planowa rentowność poszczególnych gałęzi produkcji towarów względnie usług.

§ 37. Akty ustawodawcze regulujące zagadnienia podatkowe przedsiębiorstw wniesie Minister Finansów.

VII. Rentowność, system wyrównaczy, różnice cen, różnice wyrównawcze.

§ 38. Jeżeli poziom obowiązujących cen zbytu zabezpiecza ogólną rentowność danej gałęzi produkcji — pociąga jednak za sobą bądź znaczne zróżnicowanie rentowności poszczególnych przedsiębiorstw, bądź deficytowość części przedsiębiorstw — może być dla danej gałęzi produkcji wprowadzony na podstawie przepisów szczegółowych system wyrównaczy cen.

§ 39. System wyrównaczy cen może być wprowadzony również wówczas, gdy ogólny poziom cen zbytu nie zabezpiecza rentowności danej gałęzi produkcji.

§ 40. System wyrównaczy cen polega na ustaleniu dla przedsiębiorstw danej gałęzi produkcji obok cen zbytu — cen planowo-rozliczeniowych.

Przedsiębiorstwa objęte systemem wyrównawczym cen rozliczają różnice między wartością utargu po cenach zbytu a jego wartością po cenach planowo - rozliczeniowych (różnice cen) z jednostką nadrzędną lub branzową centralą handlową na podstawie okresowych zestawień utargu lub poszczególnych faktur.

§ 41. Przelewy między przedsiębiorstwami produkcyjnymi a jednostką nadrzędną lub branzową centralą handlową, wynikające z systemu wyrównawczego cen, będą ześrodkowane na specjalnym rachunku w banku finansującym ich działalność eksploatacyjną.

W wypadku, przewidzianym w § 39, wyrównanie niedoboru z obrotów na tym rachunku nastąpi z budżetu Państwa (ujemna różnica wyrównawcza).

§ 42. Dla wyrównania różnic między planowym a faktycznym kosztem transportu przy ustaleniu cen zbytu jako cen franco może być na podstawie przepisów szczegółowych wprowadzony system wyrównaczy kosztów transportu. W tym wypadku przedsiębiorstwa produkcyjne rozliczają różnice między planowym a faktycznym kosztem transportu z branzową centralą handlową lub jednostką nadrzędną.

§ 43. Branzową centralą handlową, właściwą do przeprowadzenia rozliczeń wynikających z systemu wyrównawczego jest centrala powołana do dystrybucji przeważnej części wyrobów danej gałęzi produkcji.

§ 44. Różnice między wartością towarów sprzedanych po cenach eksportowych, a ich wartością po cenach zakupu powiększoną o ryczałt eksportowy przedsiębiorstwa eksportowe rozliczają z budżetem Państwa jako dodatnie lub ujemne eksportowe różnice wyrównawcze.

§ 45. Różnice między wartością towarów sprzedanych, pochodzących z importu po cenach importowych, powiększonych o ryczałt importowy, a ich wartością po cenach zbytu, przedsiębiorstwa importowe rozliczają z budżetem Państwa, jako dodatnie lub ujemne importowe różnice wyrównawcze.

§ 46. Różnice między wartością towarów sprzedanych pochodzących ze skupu po cenach skupu, powiększonych o ryczałt skupu, a ich wartością po cenach zbytu, przedsiębiorstwa skupu rozliczają z budżetem Państwa jako dodatnie lub ujemne różnice wyrównawcze ze skupu.

§ 47. Na podstawie przepisów szczegółowych mogą być wprowadzone różnice wyrównawcze rozliczane z budżetem Państwa we wszystkich innych wypadkach celowości regulowania planowej rentowności przedsiębiorstw.

VIII. Podział zysku i pokrywanie strat.

§ 48. Zysk przedsiębiorstw dzielony będzie na część przeznaczoną:

- na fundusz zakładowy,
- na uzupełnienie lub zwiększenie własnych środków obrotowych przedsiębiorstw,
- na wpłatę z zysku do budżetu Państwa obejmującą całą pozostałą część zysku nie mniej jednak niż 10% zysku.

§ 49. Plan finansowy przedsiębiorstwa określi wysokość części zysku przeznaczonej na uzupełnienie lub zwiększenie własnych środków obrotowych.

Część ta nie może być większa od sumy zysku planowego pomniejszonej:

- o wpłatę 10% zysku do budżetu Państwa oraz
- o część zysku planowego, przeznaczoną na fundusz zakładowy.

§ 50. W wyjątkowych wypadkach może być przewidziana w budżecie Państwa dotacja na pokrycie strat przedsiębiorstw planowo-deficytowych.

IX. Środki obrotowe.

§ 51. Środki obrotowe przedsiębiorstw winny być pokryte funduszem własnym oraz przechodzącymi z okresu na okres pasywami (pasywa stałe) w granicach normatywu środków obrotowych.

Przepisy szczególne ustalają wypadki, w których pokryciu funduszem własnym przedsiębiorstwa i pasywami stałymi podlega tylko część normatywu środków obrotowych.

§ 52. Uzupełnienie własnych środków obrotowych do wysokości sumy normatywu lub jego części, jak również ich zwiększenie w związku ze wzrostem produkcji i obrotu następuje z zysków przedsiębiorstw w sposób ustalony w § 48.

§ 53. Jeżeli część zysku przeznaczona na uzupełnienie lub zwiększenie własnych środków obrotowych nie zaspakaja ustalonych w planie potrzeb przedsiębiorstw — otrzymują one środki na ten cel z budżetu Państwa (finansowanie środków obrotowych).

§ 54. Jeżeli własne środki obrotowe przedsiębiorstw przewyższają sumę normatywów lub ich część podlegającą pokryciu własnymi środkami obrotowymi — przedsiębiorstwa obowiązane są wpłacić nadwyżkę do budżetu Państwa (wpłaty nadwyżek środków obrotowych).

X. Amortyzacja, finansowanie robót kapitalnych.

§ 55. Źródłem sfinansowania kapitalnych remontów w przedsiębiorstwie jest część funduszu amortyzacyjnego, określona w stosunku procentowym do całości funduszu amortyzacyjnego danego przedsiębiorstwa.

§ 56. W granicach ustalonego na podstawie przepisów szczegółowych dla danej gałęzi gospodarki ogólnego procentu funduszu amortyzacyjnego jednostki nadrzędne uprawnione są do różnicowania w obrębie podległych im przedsiębiorstw procentów funduszu amortyzacyjnego, przeznaczonego na kapitalne remonty oraz do redystrybucji już zakumulowanego funduszu amortyzacyjnego na kapitalny remont pomiędzy podległe im przedsiębiorstwa.

§ 57. Niewykorzystane środki funduszu amortyzacyjnego na remont kapitalny przechodzą na następny rok, chyba, że przepisy szczególne stanowią inaczej.

§ 58. Inwestycje przedsiębiorstw państwowych, przewidziane w planie inwestycyjnym, finansowane będą:

- z funduszu amortyzacyjnego pozostałego po przeznaczeniu jego części na remont kapitalny,

- b) z budżetu Państwa,
- c) ze środków nielimitowanych, określonych w przepisach szczegółowych.

§ 59. Przy ustalaniu źródeł finansowania inwestycji dla poszczególnych przedsiębiorstw uwzględnione będą w pierwszej kolejności środki przez nie wygospodarowane.

W związku z tym amortyzacja w części przeznaczona na sfinansowanie inwestycji służyć będzie na cele inwestycyjne przedsiębiorstwa, które ją akumuluje, a dopiero nadwyżka amortyzacji ponad ustalone w planie inwestycyjnym potrzeby tego przedsiębiorstwa może być przeznaczona na cele ogólne planu inwestycyjnego. Na te cele przeznaczają się całość funduszu amortyzacyjnego na inwestycje, jeżeli przedsiębiorstwo nie jest w danym roku w ogóle objęte planem inwestycyjnym.

XI. Przepisy końcowe.

§ 60. Uchwała niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1951 r.

§ 61. Minister Finansów wyda w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego przepisy szczegółowe, przewidziane w niniejszej uchwale.

Minister Finansów w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego może upoważnić właściwych ministrów do wydania przepisów szczegółowych, przewidzianych w niniejszej uchwale.

Minister Finansów w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i Ministrem Obrony Narodowej określi w drodze zarządzenia sposób wykonania uchwały w odniesieniu do przedsiębiorstw i zakładów podległych Ministrowi Obrony Narodowej.

Minister Finansów w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i Ministrem Bezpieczeństwa Publicznego określi w drodze zarządzenia sposób wykonania uchwały w odniesieniu do przedsiębiorstw i zakładów podległych Ministrowi Bezpieczeństwa Publicznego.

§ 62. Minister Finansów w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i właściwym ministrem ustalią w drodze zarządzeń zasady organizacji finansowej i systemu finansowego poszczególnych gałęzi gospodarki narodowej.

PREZES RADY MINISTRÓW

Józef Cyrankiewicz